

Mitjans i l'Església catalana: moltes veus i poca visibilitat

Aparentment, col·locar un producte al mercat catòlic català hauria de ser ben fàcil. Un target ben definit, uns interessos i inquietuds semblants i un col·lectiu organitzat i jerarquitzat on tocant a la cúpula s'arriba ràpidament als consumidors. Res més lluny de la realitat. La pluralitat –i sovint dispersió– del catolicisme català es reflexa amb una gran diversitat de mitjans de comunicació, sovint atomitzats, al voltant dels quals s'agrupen sectors molt diversos. Encara que tots s'identifiquen com a catòlics, els seus perfils són molt diferents. Alhora, la dispersió fa que no hi hagi dades reals que permetin quantificar el seu impacte ni la seva influència dins de la societat catalana.

Aquesta diversitat catalana a vegades crea una aparença de col·lectiu mut. Quan es fa un repàs d'urgència als altaveus catòlics sovint només es recorda la COPE, i costa molt arribar a distingir un mitjà propi de l'Església catalana que arribi al gran públic. Alhora, ni a Catalunya, ni a Espanya, es troben publicacions cristianes amb la difusió que tenen aquests productes en països veïns com França o Itàlia on *Famiglia Cristiana* ven un milió de diaris cada setmana. El diari catòlic *La Croix* fa cada dia més de 90.000 exemplars i, també a

França, *Pèlerin Magazine*, 400.000 cada setmana. I, en el cas francès, no estem parlant d'un país excessivament catòlic.

Això no vol dir que la realitat dels mitjans de comunicació de l'Església catalana sigui despreciable ni anecdòtica. L'exemple més evident és que una publicació aparentment tan simple i modesta com el *Full Dominical* distribueix cada diumenge uns 100.000 exemplars en les 2.000 paròquies que hi ha a Catalunya. Malauradament no hi ha cap estudi de mercat ni d'audiències,

Per:
Jordi Llisterrí
Fotos:
Ràdio Estel,
Catalunya Cristiana,
Joan Vint
(Fotomuntatge)

▲ **Ràdio Estel** va passar a ser gestionada pels mateixos directors de Catalunya Cristiana. Des d'aleshores, ha canviat la seva orientació.

però tenint en compte que és una publicació que acostuma a tenir més d'un lector per exemplar, no és exagerat dir que estem probablement davant d'un dels setmanaris en català amb més difusió a Catalunya. És només un full plegat amb quatre pàgines, potser cada cop són menys i més vells els qui van a missa el diumenge, però en difusió poques publicacions impreses poden parlar amb la mateixa alegria que els fulls dominicals. En un altre nivell, l'Església és un dels pocs col·lectius que té una emissora de ràdio que co-

arriba a Andorra. Dos exemples ben visibles de la presència de l'Església catalana en el món de la comunicació, que no sempre s'aprofita tant com es podria.

CADA TERRA FA LA SEVA GUERRA

El primer problema que explica aquesta contradictòria realitat comunicativa és que l'Església catalana no té una única patronal. Cada bisbe és l'amo del seu territori i en mitjans de comunicació, com en altres temes, les estratègies són diferents a cada bisbat. I el que és pitjor, no n'hi ha cap de conjunta. Actualment hi ha deu diòcesis a Catalunya: Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, Urgell, Tortosa, Solsona, Vic, Terrassa i Sant Feliu de Llobregat. Les dues últimes, van ser creades ara farà un any –el 15 de juny– segregades del que fins llavors era territori de Barcelona, un decisió que podia tenir elements positius de cara a la proximitat amb la gent, però que encara complica més la coordinació dels mitjans oficials de la jerarquia catòlica catalana. Tot i que des de fora la jerarquia pot semblar un bloc monolític, a l'hora de la gestió –i també en les polítiques de comunicació– cada bisbe tira pel seu cantó. Per-

Quan es fa un repàs d'urgència als altaveus catòlics sovint només es recorda la COPE, i en canvi costa molt arribar a distingir un mitjà propi de l'Església catalana que arribi al gran públic.

breix pràcticament tot el territori català: Ràdio Estel. És fàcil entendre el capital que representa tenir deu freqüències repartides per tot Catalunya, cobrint tota l'àrea metropolitana, les quatre capitals de província, i amb una freqüència més que

què a dins de l'Església catalana fa temps que està demostrat que tants caps, tants barrets. O es pot dir en termes eclesiàstics: tants bisbes, tantes mitres.

Així, la majoria d'iniciatives que s'han dut a terme en el camp dels mitjans han estat projectes diocesans. A nivell català únicament existeix un Secretariat que reuneix els responsables dels mitjans de comunicació de cada bisbat, però les seves funcions poques vegades són executives i la titularitat dels diversos mitjans continua depenent exclusivament de cada bisbat.

Així, una de les poques propostes que es van descartar al Concili Tarraconense que ara fa deu anys va reunir tota l'Església catalana era la que exhortava a crear una xarxa catalana d'emissores de ràdio, una productora de televisió, i una publicació escrita de qualitat per a tot l'àmbit de l'Església de Catalunya. Hi ha bisbats que tenen ràdio, n'hi ha que fan programes de televisió i n'hi ha amb publicacions mensuals o setmanals, però no hi ha res que sigui realment de l'Església catalana. Cada diòcesi fa la seva guerra. Les diòcesis més grans com Barcelona són les que es poden permetre tenir una emissora de ràdio mentre que a d'altres de més petites només hi arriben les publicacions que es fan a Barcelona. Entrem, però, en alguns detalls.

L'exemple més clar de la dispersió de les publicacions de l'Església catalana és el mateix *Full Dominical*. No hi ha gaires diferències a cada edició. Els continguts són a la carta setmanal del bisbe, les lectures, textos i pregàries de la litúrgia de cada setmana, algunes reflexions de caire humanístic i espiritual, d'altres informacions breus i l'agenda d'activitats. Alguns bisbats comparteixen el mateix full, amb una cara d'impressió comuna i l'altra cara editada per cada zona. És el cas de l'edició de Barcelona, Urgell, Lleida i Tortosa, a la qual ara s'hi han sumat les variants de Sant Feliu de Llobregat i de Terrassa. Solsona i Vic fan una altra edició conjunta, de la qual fa poc se'n va desprendre Tarragona, que ara edita el *Full* pel seu cantó. Finalment, Girona també compta amb un full propi. És a dir, quatre edicions diferents per un producte que fàcilment podria ser compartit.

El mateix passa amb les revistes diocesanes. En els darrers deu anys quatre bisbats han llençat la seva publicació mensual: *El Senyal* a Girona, *Església d'Urgell*, *Solc* a Solsona i *Església de Tarragona*. Evidentment, els criteris de proximitat justifiquen l'edició local, però mai s'ha plantejat compartir continguts transversals que poguessin abocar a una publicació per a totes les diòcesis o que permetessin la creació d'edicions locals als bisbats que no disposen de suficients recursos per mantenir individualment la seva publicació. D'altra banda, cada revista pel seu cantó acaba atomitzant la seva tirada i difusió que difícilment sobrepassa el miler en el bisbats més petits. Aquesta diversitat afavoreix que els mitjans ofici-

als puguin mostrar una certa pluralitat depenent de l'amplada de la màniga de cada bisbe, però el preu a pagar és la precarietat i la discreció de la majoria d'aquests productes i fa gairebé impossible tirar endavant projectes ambiciosos en el camp audiovisual en català.

BARCELONA PER TOT CATALUNYA

L'únic producte escrit que es planteja a nivell català és el setmanari *Catalunya Cristiana*. La seva

L'Església catalana no té una única patronal. Cada bisbe és l'amo del seu territori i en mitjans de comunicació, com en altres temes, les estratègies són diferents a cada bisbat. I el que és pitjor, no n'hi ha cap de conjunta.

propietat ha estat assumida per la diòcesi de Barcelona a través d'una fundació. És la mateixa opció que s'ha fet amb Ràdio Estel, una emissora per a tot Catalunya, però propietat de Barcelona. De les onze freqüències que utilitza, només tres són del bisbat d'Urgell (Cerdanya, Seu d'Urgell i Andorra) i una del de Girona. La resta (Barcelona, Catalunya Central, Garraf, Tarragona, Lleida, Vic i Tortosa) són propietat de la fundació barcelonina que tutela l'emissora, la Fundació Missatge Humà i Cristià. En aquest cas, Barcelona ha ocupat les freqüències d'altres diòcesis perquè els bisbats que podrien haver demanat les freqüències i connectar amb Ràdio Estel no van voler sol·licitar-les. Només Urgell està aprofitant les seves freqüències per fer desconexions i oferir una part del dia programació pròpia sota la mar-

La poca predisposició de Barcelona per compartir el control dels seus mitjans, ha provocat que tant Ràdio Estel com Catalunya Cristiana siguin vistos amb recels des de la resta de diòcesis catalanes.

ca de Ràdio Principat. A Girona, les desconexions són un projecte.

D'una banda, la manca de ganes o possibilitats econòmiques de les altres diòcesis per implicar-se en el projecte i, d'altra banda, la poca predisposició de Barcelona per compartir el control dels seus mitjans, ha provocat que tant Ràdio Estel com *Catalunya Cristiana* siguin vistos amb recels des de la resta de diòcesis catalanes i mai s'hagin entusiasmat en la seva difusió. Part de raó tampoc els ha faltat, perquè els problemes

«Els mitjans catòlics no han de competir sinó complementar»

Entrevista a Joan Carrera, bisbe encarregat de mitjans de comunicació de la Conferència Episcopal Tarraconense

Joan Carrera és bisbe auxiliar de Barcelona des del 1991. És l'encarregat del seguiment dels temes de mitjans de comunicació dels bisbes catalans. És dels bisbes més sensibles a la necessitat de presentar un missatge d'Església comprensible per a la resta de la societat i per això col·labora en diverses publicacions i tertúlies.

Li fa falta una empenta als mitjans de l'Església catalana?

No anem malament. S'han fet esforços importants i el que tenim és molt. D'una banda pels programes que tenim pel conveni amb les emissores públiques, i de l'altra per la producció que fa cada bisbat i d'altres iniciatives cristianes.

No hi ha un problema de dispersió?

Els problemes de l'Església catalana per poder fer uns mitjans més forts són tres. Primer la invertebració geogràfica. Cada diòcesi va per ella sola; els bisbes col·laboren però també rivalitzen. El segon és una pluralitat ideològica dels cristians que fa molt difícil agrupar energies. Estem molt marcats per aquesta manera de ser. I el tercer és la pobresa econòmica. Eclesialment som més pobres que a d'altres llocs, perquè tenim una menor pràctica religiosa però també perquè no hi ha cap institució o persona que pugui donar un suport econòmic important. El que ens costa aquí quadrar els pressupostos no té res a veure amb el que passa per exemple a Madrid. Tot això es nota en els àmbits com els mitjans de comunicació, on no tenir iniciatives conjuntes és més greu. Alhora hi ha un sector al qual no li interessen les coses oficials i això provoca un catolicisme que, comparat amb l'espanyol, té moltes idees i moltes raons, però no té res més. En canvi, amb idees tan discutibles com les de la COPE tenen una potència radiofònica important i una televisió.

Però l'Església ha de tenir grans mitjans?

L'Església ha de tenir mitjans per atendre la seva comunitat. El que no volem és construir un sistema informatiu paral·lel al de la

societat. Busquem uns mitjans complementaris per oferir la nostra visió de la situació i que no hagi de dependre de les impressions hostils que puguin generar d'altres. No es tracta de competir sinó de complementar. Tenim prou necessitat de comunicació interna per no quedar satisfets amb els informatius generals. Per això crec en un sistema plural.

Els mitjans que té l'Església catalana queden ofegats per la COPE?

Jo no tinc res en contra de la COPE; el que passa es que els programes estrella no em convencen per la seva tendenciositat. Tenim punts de vista diferent, sobretot al País Basc i Catalunya però també a d'altres llocs d'Espanya perquè s'emeten missatges que fereixen els possibles oients. El que passa és que de moment la COPE dóna bons resultats i és molt difícil fer un salt al buit. El que a nosaltres ens fa mal a d'altres no els en fa. Els bisbes més ideologitzats sostenen que és l'única emissora lliure del país i que si no fos per la COPE tota la informació cauria sota la influència política. I a mi ja m'agrada que sigui una emissora lliure, però caldria veure com es fa un bon ús d'aquesta llibertat. Jo encara tinc esperança que el nou president de la Conferència Episcopal Espanyola, el bisbe de Bilbao Ricardo Blázquez, hi posi algun remei.

I com explica les dificultats de Ràdio Estel i Catalunya Cristiana?

Ràdio Estel va néixer amb una bona imatge i va aconseguir ser una emissora amable, amb tarannà religiós que no molestava els no creients i que agradava als catòlics. *Catalunya Cristiana* es diferent perquè des del principi va tenir una imatge –que crec injusta– de tancament. *Catalunya Cristiana* era una revista normal per al conjunt d'Europa però fa 30 anys les idees predominants aquí eren més aviat contestatàries. Per això no va caure bé una publicació pensada per posar en mans dels catòlics que van a missa el diumenge. Hi pot haver un marge de crítica, però el gruix dels seus lectors no està disposat a què cada diumenge li treguin tots els defectes de forma sistemàtica. Tot això va durar fins que el cardenal Carles va creure que havia d'accentuar l'ortodòxia d'aquests mitjans i va canviar els directors per posar-los al seu gust. Això va vincular molt els dos projectes a la imatge que s'havia creat del Cardenal i va afectar-ne negativament la difusió.

Costa molt trobar diners per als mitjans de comunicació d'església?

Entre els catòlics costa més recollir aportacions perquè els diners van a allò que més es valora i els mitjans de comunicació no han estat prou valorats. Però també passa a les parròquies, on es recullen més fàcilment els diners per comprar una imatge d'un sant que no pas per arreglar les goteres. Les aportacions més immediates i menys importants en valors absoluts són les que tenen més col·laboració de la gent.

interns dins la Diòcesi de Barcelona durant els 14 anys de mandat del cardenal Ricard Maria Carles –jubilat ara fa un any– han marcat la deriva d'aquests dos mitjans.

El setmanari *Catalunya Cristiana* va néixer fa 25 anys com una iniciativa de dos capellans. El seu projecte ambicionava convertir-lo en *La Croix* catalana, reprenent la tradició d'altres publicacions glorioses d'abans de la Guerra com *El matí*. A poc a poc, però, es va veure que no era possible i s'ha acabat consolidant com un producte estrictament dirigit a aixecar la moral dels catòlics. Alguns intents que es van fer de convertir-lo en un producte més competitiu amb la resta de publicacions i més plural no van funcionar. Finalment, amb la direcció que va imposar el cardenal Carles, *Catalunya Cristiana* es va convertir directament en un clònic del Butlletí Oficial del bisbat.

Ràdio Estel va començar d'una altra manera però ha acabat igual. Les seves emissions van iniciar-se fa deu anys. L'equip fundador va fer una aposta per una oferta musical de qualitat alternativa amb espais de difusió de valors humanístics i d'informació del món de l'Església i de la solidaritat. La intenció era tenir un públic ampli, pensant especialment en aquells que no s'acosten a les parròquies però que poden tenir una sensibilitat en el missatge social i espiritual del cristianisme. Es tractava de presentar-los la cara més amable de l'Església catalana. Però també un canvi radical en la direcció de l'emissora, que al 2000 va passar a mans dels mateixos directores de *Catalunya Cristiana*, l'ha convertit en una ràdio adreçada exclusivament als catòlics i poc digerible per aquells que no combreguen al cent per cent amb la doctrina oficial.

EL PROBLEMA DE L'AUDIÈNCIA

Aquests canvis d'orientació s'han pagat amb escaixes en la seva difusió. *Catalunya Cristiana* ha perdut un 30% dels seus lectors en deu anys. El 1994 la seva difusió certificada per l'OJD era d'11.051 exemplars de mitjana (sumant els exemplars de les dues edicions que publica, una en català i l'altra en castellà). Deu anys després, eren 7.738. Curiosament, els més de 3.000 lectors que s'han perdut pel camí corresponen pràcticament tots a la versió catalana del setmanari, mentre que la versió castellana ha mantingut estable una difusió d'uns 1.700 exemplars.

A Ràdio Estel, paral·lelament als canvis d'orientació, els seus índex d'audiència s'han comportat com una muntanya russa. Des d'un màxim de 80.000 oients d'audiència acumulada que li va arribar a donar l'EGM en els seus millors moments, fins a un mínim de 12.000. En les darreres onades de l'EGM s'ha anat recuperant fins als 24.000.

Gran part d'aquestes variacions s'entenen per la modificació constant que ha patit la programació dels darrers cinc anys. Durant una etapa es va

omplir mitja graella amb esports, retransmissions de futbol i programes patrocinats dedicats a aficions tan catòliques com el golf o el submarinisme. L'objectiu era demostrar que la nova direcció era capaç de fer una emissora que guanyés diners en lloc de perdre'n com havia passat fins llavors. Un model semblant al de la COPE: una programació que competís directament amb la resta d'emissores generalistes, encara que fos a

Catalunya Cristiana s'ha acabat consolidant com un producte estrictament dirigit a aixecar la moral dels catòlics. Alguns intents que es van fer de convertir-lo en un producte més competitiu i més plural no van funcionar.

costa d'algunes renúncies en l'orientació, i a canvi de tenir uns espais dedicats a l'ortodòxia catòlica. Com si no passés res per passar-se el dia cridant com energúmens i incitant les més baixes passions que pot moure una competició esportiva, si gràcies a això s'assegurava una audiència a qui a les dotze li podies col·locar l'Àngelus. Quan la fórmula no va funcionar –Girona i Urgell van estar a punt de desconnectar–, van deixar en antena els productes estrictament confessionals com el preg del rosari i les tertúlies ultracatòliques que se centraven a denunciar els mals del món i de la carn i a posar a l'aguait tothom de l'existència del dimoni. Ara, la remuntada en els índex d'audiència coincideix amb les modificacions que es van fer a la graella un cop jubilat el cardenal Carles. De la nit al dia van desaparèixer els programes més *retros* que es van substituir per música intentant sortir del forat rescatant l'orientació inicial de l'emissora. Tres models de ràdio absolutament diferents en només cinc anys no sembla que hagi estat la millor manera de consolidar Ràdio Estel.

Amb l'arribada de Lluís Martínez Sistach com

Ràdio Estel, en mans dels mateixos directores de Catalunya Cristiana, s'ha convertit en una emissora adreçada exclusivament als catòlics i poc digerible per aquells que no combreguen al cent per cent amb la doctrina oficial.

arquebisbe de Barcelona, l'orientació de Ràdio Estel i *Catalunya Cristiana* està en un compàs d'espera. El mes de maig es va renovar el patronat de les fundacions titulars i tothom dona per fer un canvi en la direcció.

S'ha de dir, però, que l'ortodòxia que han demostrat durant aquesta darrera etapa els mitjans oficials de la Diòcesi de Barcelona no fa justícia a

▲ **El setmanari Catalunya Cristiana va néixer fa 25 anys, fruit de la iniciativa de dos capellans.**

la trajectòria més oberta que normalment han tingut els organismes dependents dels bisbats catalans. És evident que una publicació tutelada pel bisbat no es dedicarà mai a posar de volta i mitja el bisbe o la Santa Mare Església. Però com s'ha demostrat en d'altres moments i en les publicacions que han impulsat la resta de diòcesis, la tendència sempre ha estat a presentar un catolicisme més plural, donant també veu a les sensibilitats més obertes del cristianisme, amb especial proximitat a tot allò que representava una sensibilitat catalanista integradora. L'anatema constant i el

Els números indiquen que l'ortodòxia no ha tingut bona premsa a Catalunya. També pot ser que els catòlics catalans que busquen droga dura ja els vagi bé la que se'ls subministra des d'altres mitjans produïts a fora.

catolicisme exacerbant no han tingut tradicionalment gaire ressò en aquestes publicacions, una tendència que només s'ha trencat amb les excepcions dels darrers anys. I els números indiquen que l'ortodòxia no ha tingut bona premsa a Catalunya. També pot ser que els catòlics catalans que busquen droga dura ja els vagi bé la que se'ls subministra des d'altres mitjans produïts

l'its a fora, i que, probablement, prefereixen recórrer a l'original que sempre estarà menys adulterat que la còpia local.

D'altra banda, en proporció, la difusió d'experiències com *Catalunya Cristiana* ha estat històricament més reeixida que la d'iniciatives similars que hi ha la resta de l'Estat. Per exemple, el setmanari d'actualitat eclesial *Vida Nueva*, que en el seu àmbit no té competència, té una tirada que s'estima en uns 15.000 exemplars per a un públic potencial molt superior. Tot i arribar a tot Espanya, *Vida Nueva* no té més del doble de lectors que *Catalunya Cristiana*. L'única experiència que pot fer una mica d'ombra és la revista mensual *Reinado Social*, un producte familiar promogut per la Congregació dels Sagrats Cors i que segons l'OJD se situa en els 44.568 exemplars. Dades, d'altra banda, més creïbles que els 30.000 que assegura tenir, sense OJD, el nou setmanari ultracatòlic *Alba*.

UNA INICIATIVA PRIVADA INSUFICIENT

Però en el panorama comunicatiu català també hi ha vida més enllà dels mitjans oficials. D'una banda, iniciatives promogudes des d'institucions religioses. El màxim exponent són els monjos benedictins de Montserrat a través de l'activitat desplegada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat. També els claretians han mantingut

una notable tasca editorial amb l'Editorial Claret. Els grups editorials catalans catòlics més destacats es completen amb el Centre de Pastoral Litúrgica. Aquests dos darrers grups no tenen cap producte estrictament periodístic però si publicacions periòdiques importants de servei als cristians com el mensual *La Missa de cada dia* o *Missa Dominical*, amb més de 10.000 exemplars cada setmana.

Com a senyera de Montserrat hi ha l'històric *Serra d'Or*, actualment en un procés de relançament per continuar sent capdavantera en el camp cultural i per renovar l'envellit gruix de subscriptors. De fet, *Serra d'Or* pateix el mateix mal que moltes revistes florejents dels anys 60 i 70: els subscriptors se senten molt vinculats a la revista i difícilment es donen de baixa, senzillament es moren.

Sense la projecció externa de *Serra d'Or*, a l'interior de l'Església hi circulen d'altres publicacions amb tirades menors però amb gran influència en el pensament i la creació d'opinió pública entre els catòlics. La majoria, amb 20 o 30 d'anys d'història. També de Montserrat hi ha *Qüestions de Vida Cristiana*, una publicació trimestral amb un format i contingut més semblant a un llibre que a una revista, però que és un referent a l'hora de plantejar amb atreviment i profunditat els temes de frontera entre la fe i el món. *Quaderns de Pastoral* o *Catequesi* són dues revistes més que anirien en la mateixa línia. La primera centrada en qüestions estrictament eclesials publicada pel Centre d'Estudis Pastoral, i la segona pensada com un servei als catequistes editada pel Secretariat de Catequesi. Al seu costat, la llista no s'acaba d'incomptables butlletins i revistes de secretariats, moviments i organitzacions catalanes, amb

tirades molt limitades i mitjans precaris, però amb notable influència en els seus ambients.

Tornant als mitjans estrictament periodístics també hi ha publicacions totalment independents fruit de la iniciativa privada. Sota el paraigua empresarial conjunt de la revista *El Ciervo* –fundada per catòlics liberals el 1951 i amb difusió a tot Espanya– des de fa 30 anys també s'hi aixopluga la revista mensual *Foc Nou*. Són publicacions que s'identifiquen com a cristianes però que la seva

Serra d'Or pateix el mateix mal que moltes revistes florejents dels anys 60 i 70: els subscriptors se senten molt vinculats a la revista i difícilment es donen de baixa, senzillament es moren.

desvinculació de la jerarquia els ha permès representar els catolicisme més crític i renovador. El mateix ha passat amb la publicació quinzenal *El Pregó*, un petit butlletí de quatre pàgines que es va crear fa deu anys com a alternativa a la opacitat informativa de la Diòcesi de Barcelona. La llibertat d'aquestes publicacions els ha permès mantenir-se vives com a icones del catolicisme més obert, en sintonia amb una àmplia capa del cristianisme a Catalunya, malgrat la modèstia de la seves tirades. Les iniciatives independents es completen amb Editorial Mediterrània, que, sense dependre de cap institució catòlica, s'ha consolidat com una de les editorials de llibres religiosos en català per l'empenta personal del seu editor.

Més enllà dels catòlics

En l'àmbit religiós també hi ha iniciatives comunicatives que escapen de l'àmbit estrictament catòlic. Una és la creació fa tres anys de la revista trimestral *Dialogal*, una iniciativa conjunta de l'Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós i l'empresa El Ciervo 96, editora de les revistes *El Ciervo* i *Foc Nou*. És la primera publicació en català dedicada exclusivament al diàleg interreligiós i a la divulgació dels continguts de les tradicions presents a Catalunya. Un tipus de publicació que no existeix a la resta de l'Estat i que només té com a referència la publicació *Actualité des Religions*, recentment adquirida per *Le Monde* i relançada com a *Monde des Religions*.

El món protestant és l'altra confessió que té publicacions consolidades a Catalunya. *Presència Evangèlica* és el referent en català editat per la Institució Bíblica Evangèlica des de Sabadell, i des de Barcelona també s'edita el *Cristianismo Protestante* per a tot Espanya. Tot i que són publicacions de consum intern i amb tirades de pocs milers, és important destacar-les perquè el protestantisme és de les poques con-

fessions que al costat de la dels catòlics té una tradició i vida autòctona a Catalunya. Encara que passi desapercbut al costat de l'omnipresència catòlica o de les noves esglésies evangèliques arribades dels Estats Units, el protestantisme català existeix organitzat des de fa més de 100 anys. Per això, el Consell Evangèlic de Catalunya és l'única confessió no catòlica que avui disposa d'un programa propi dins de la graella de Televisió de Catalunya ara ja més de 15 anys, amb un quart d'hora mensual d'emissió, normalment el diumenge al matí.

Tot i això, en el panorama comunicatiu, les esglésies evangèliques importades estan obtenint més visibilitat a través dels canals de televisió il·legals que florejten i desapareixen cíclicament en els grans nuclis urbans. Emissions d'alguns dels centenars de grups evangèlics que s'implanten a Catalunya i que se centren en llargues predicacions o en la reemissió de festivals i programes produïts a Llatinoamèrica o per a la colònia hispana dels Estats Units.

CATALUNYA CRISTIANA
 REVISTA D'INFORMACIÓ I DE CULTURA CRISTIANA

Vers un consens sobre l'educació

La Passió de Jesús a través de l'art

El Sant Sadurn, un cristià que perdura

Dialogal
 Revista de l'Espiritualitat per a l'època moderna

Més erris de l'embrí
 El debat sobre les cel·lules mare

Comunicació interreligiosa a Perpinya

Sikhisme
 La veritat sota el turbant

EL REGÓ
 setmanal d'informació i opinió

267

De Joan Pau II a Benet XVI

Lectors

Foc Nou
 Revista de cultura cristiana

Panzerpapa?

L'elecció de Benet XVI
 Francesc Ferrer

L'herència de Wojtyła
 Albert Sáez

Joan Pau II i els joves
 Francesc Ferrer

El pensament de Ratzinger
 Francesc Ferrer

El poder del papa
 Joan Doppen

La crítica per al nou papa
 Francesc Ferrer

full
 revista de cultura cristiana

De Montserrat a Sant

FULL DOMINICAL
 REVISTA DE FERRASSA

Comunicació i crítica entre els pobles

El món ja és comunicació i l'ètica entre els pobles

SAC
 revista de cultura cristiana

LAÏCITAT O LAÏCISME

«Si no hi ha valentia no hi ha Acadèmia»

La llengua dels àngels

Música en valencià i mitjans de comunicació

SERRA D'OR
 revista de cultura cristiana

Creient de Joan Corcines, Crista Leon, el valor de la missa, Record de Joan Ferrer i Miquel

54

Vida Nueva
 revista de cultura cristiana

Enseñanza
La Religión crispa el debate

LA INJUSTICIA EN CRISTO

NUESTRA DEUDA MORAL

En part, els límits de la difusió d'aquestes publicacions independents o de petits grups, és que no han tingut mai un projecte empresarial sòlid ni una institució al darrere que els dotés de la projecció i dels recursos que podrien arribar a tenir. Només la fidelitat absoluta dels seus subscriptors i algunes subvencions és el que els ha permès gaudir d'un permanent estat de mala salut de ferro.

MÉS ENLLÀ DE LA IMPREMTA, ENCARA A LES BECEROLES

Tancat així el panorama sobre paper escrit, és evident que falta una pota en l'àmbit comunicatiu: la televisió. El panorama editorial catòlic és dispers, en alguns punts modest i en d'altres precaris, però té el mèrit de cobrir un ampli ventall i de mantenir publicacions amb una llarga tradició que costa trobar a d'altres àmbits. La tradició catòlica és més antiga que la mateixa impremta i sembla que s'hi ha adaptat prou bé. Però en el camp audiovisual ja són figures d'un altre paner.

L'única emissió regular de l'Església catalana per televisió és fruit d'un acord entre la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i els bisbes catalans, seguint un model semblant al de Televisió Espanyola. Fruit dels acords, des del 1986 s'emeten el programa setmanal *Signes dels Temps* a Televisió de Catalunya i *Paraules de Vida* a Catalunya Ràdio. La seva hora d'emissió, durada i pressupost ha anat variant al llarg d'aquests gairebé 20 anys, sempre sota les queixes dels bisbes per considerar-los insuficients. Però malgrat les queixes, i sense deixar de ser oficials, tots dos programes han gaudit d'una notable independència. El seu objectiu ha estat recollir les notícies i l'actualitat de l'Església catalana seguint criteris professionals. Tot i que, per diversos canvis en la direcció d'aquests espais, hi ha hagut etapes diferents, generalment s'ha mantingut el format de magazín d'actualitat, d'uns tres quarts d'hora setmanals a TV3 o al C33 i de mitja hora a Catalunya Ràdio.

Al costat d'aquestes emissions, han conviscut les retransmissions setmanals de la missa en català els diumenges al matí. A TV2, desconnectant en l'horari que es fa la missa per a la resta d'Espanya. A Catalunya Música, primer i a Catalunya Cultura després, amb l'emissió de la missa des de Montserrat. I des de fa dos anys, TV3 va prendre com a iniciativa pròpia emetre també un cop al mes la missa des de l'Abadia de Montserrat.

La presència televisiva pràcticament es resumeix amb aquest esment. Només hi ha algunes iniciatives puntuals com el programa *Creure Avui*, que des de fa 15 anys s'emeten per la televisió local de Mataró i que promouen les parròquies de la ciutat. D'altra banda, a Tarragona cada setmana s'enregistra en vídeo una prèdica del bisbe que s'emeten en diverses televisions locals. Aquest mo-

del també se segueix en d'altres bisbats, com el de Barcelona, on es fa per carta dominical per les ràdios, o a Girona, on es produeix un magazín de ràdio i un de televisió per a les cadenes locals.

Des de la Fundació que controla Ràdio Estel i *Catalunya Cristiana* fa un parell d'anys es van fer

▲
El setmanari Catalunya Cristiana difon 7.738 exemplars de cada edició.

L'Església catalana no està fent res de cara a la seva posició en el nou mercat de la Televisió Digital Terrestre, de la mateixa manera que s'ha abandonat totalment la presència a les diverses plataformes digitals.

estudis seriosos per engegar també un canal de televisió. L'entrebanc que es va trobar a la viabilitat del projecte era la forta inversió econòmica

que es necessitava. Vistos els problemes financers que ja arrossegava Ràdio Estel i que per tirar endavant el projecte caldria compartir la inversió –i per tant, la titularitat– amb d'altres

Així com en hospitals, escoles o centres d'assistència la iniciativa privada de l'Església catalana ha tingut grans èxits, moltes vegades al capdavant de la societat civil, en la comunicació social les coses han anat d'una altra manera.

Locutoris de Ràdio Estel, l'emissora de la Diòcesi de Barcelona.

institucions, el projecte ha quedat aparcat, sembla que d'una forma bastant definitiva. Això ha portat que des de l'Església catalana no s'estigui fent res de cara la seva posició en el nou mercat de la Televisió Digital Terrestre, de la mateixa

manera que s'ha abandonat totalment la presència en les diverses plataformes digitals. Així com els clubs de futbol han corregut per tenir els seus canals temàtics per adoctrinar els seus seguidors, els aficionats a la religió n'han quedat al marge.

L'experiència de Popular TV, el canal de televisió de la COPE, tampoc ha trobat el suport dels bisbes per implantar-se a Catalunya, en part perquè la seva línia informativa és bàsicament Popular però només políticament. Durant un temps es va poder sintonitzar a Barcelona per les reemissions que es feien des de Comptal Televisió –emissora sense llicència–, però les connexions es van acabar ara fa un any. Ara la COPE vol relleugar el canal a Catalunya, però sembla que no té gaires possibilitats d'aconseguir un llicència que els permeti emetre des de la legalitat, ni hi ha cap bisbat que la tingui per poder-la cedir.

Només algunes iniciatives catòliques dels sectors més conservadors estan intentant crear un canal de televisió. Sant Josep TV està emeten també de forma il·legal des de Collserola. Fa connexions al canal catòlic EWTN, que promou amb èxit des dels Estats Units una monja coneguda com la mare Angèlica, i té una part de programació pròpia. Segons la web de Sant Josep TV, el canal confia en els donatius i en "l'oració contínua" per tirar endavant. A la plantilla dels seus col·laboradors –basada en el voluntariat–, hi han anat a parar alguns dels qui van ser expulsats de Ràdio Estel l'estiu passat després del canvi de bisbe a Barcelona.

La introducció de l'Església catalana en el món de les noves comunicacions ha seguit el mateix patró que a la resta de mitjans. Així, quan repassem la presència a internet trobem, d'una banda, una gran nombre de petites iniciatives de diversos grups i entitats. D'altra banda, una presència institucional desigual i independent dels diversos bisbats, i, finalment, pràcticament un desert en el qual presències o projectes conjunts de tota l'Església catalana brillen per la seva absència.

No deixa de ser curiós, que així com en hospitals, escoles o centres d'assistència la iniciativa privada de l'Església catalana ha tingut grans èxits, moltes vegades al capdavant de la societat civil, en la comunicació social les coses han anat d'una altra manera.

El panorama complet dels mitjans de comunicació de l'Església catalana és impossible de fer plenament per la seva complexitat i fragmentació. Però unes pinzellades permeten veure que aquesta fragmentació és precisament el que en garanteix la seva pluralitat, donant altaveus a les diverses sensibilitats que conviuen dins del catolicisme català. Però alhora sense una veu prou potent que ofegui els crits que sovint arriben del catolicisme que es practica més cap a ponent (amb una COPE que a Catalunya té 200.000 oients) o per matisar els estirabots que d'altres vegades s'han de sentir des de llevant, dels vents que arriben de Roma.